

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 3. apríla 2014 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Životné prostredie — Ochrana prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín — Smernica 92/43/EHS — Lokality európskeho významu — Zmena klasifikácie takejto lokality v prípade, že dôjde k znečisteniu alebo zhoršeniu stavu životného prostredia — Vnútroštátna právna úprava, ktorá neupravuje možnosť dotknutých osôb požiadať o takúto zmenu — Priznanie diskrečnej právomoci príslušným vnútroštátnym orgánom začať takéto konanie o zmene klasifikácie ex offio“

Vo veci C-301/12,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Consiglio di Stato (Taliansko) z 29. mája 2012 a doručený Súdnemu dvoru 20. júna 2012, ktorý súvisí s konaním:

Cascina Tre Pini Ss

proti

Ministero dell’Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare,

Regione Lombardia,

Presidenza del Consiglio dei Ministri,

Consorzio Parco Lombardo della Valle del Ticino,

Comune di Somma Lombardo,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predsedníčka druhej komory R. Silva de Lapuerta, sudcovia J. L. da Cruz Vilaça, G. Arestis (spravodajca), J.-C. Bonichot a A. Arabadžiev,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: A. Impellizzeri, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 16. mája 2013,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Cascina Tre Pini Ss, v zastúpení: E. Cicigoi, avvocatessa,

* Jazyk konania: taliančina.

- talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci A. De Stefano, avvocato dello Stato,
 - česká vláda, v zastúpení: M. Smolek a D. Hadroušek, splnomocnení zástupcovia,
 - Európska komisia, v zastúpení: F. Moro a L. Banciella, splnomocnení zástupcovia,
- po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 20. júna 2013,
- vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu člnkov 9 a 11 smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Ú. v. ES L 206, s. 7; Mim. vyd. 15/002, s. 102), zmenenej a doplnenej Aktom o podmienkach prístúpenia Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia (Ú. v. EÚ L 236, 2003, s. 33) (ďalej len „smernica 92/43“).
- 2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi spoločnosťou Cascina Tre Pini Ss (ďalej len „Cascina“) založenou podľa talianskeho práva a Ministero dell’Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare (ministerstvo životného prostredia a ochrany územia, ďalej len „Ministero“), Regione Lombardia (región Lombardsko), Presidenza del Consiglio dei Ministri (predsedníctvo Rady ministrov), Consorzio Parco Lombardo della Valle del Ticino (Združenie lombardského prírodného parku Valle del Ticino) a Comune di Somma Lombardo (obec Somma Lombardo) týkajúceho sa postupu zmeny klasifikácie lokality európskeho významu (ďalej len „LEV“), ktorej súčasťou je pozemok vlastnený spoločnosťou Cascina.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Článok 2 smernice 92/43, ktorý definuje ciele tejto smernice, stanovuje:
 - „1. Cieľom tejto smernice je prispievať k zabezpečeniu biologickej rôznorodosti prostredníctvom ochrany prirodzených biotopov divokej fauny a flóry na európskom území členských štátov, ktoré sú stranami [Zmluvy o ES].
 - 2. Navrhnu sa opatrenia prijaté podľa tejto smernice, aby sa zachovali v prirodzenom [v priaznivom – *neoficiálny preklad*] stave ochrany alebo do takéhoto stavu obnovili, prirodzené biotopy a druhy divokej fauny a flóry európskeho významu.
 - 3. Opatrenia prijaté podľa tejto smernice berú do úvahy hospodárske, sociálne a kultúrne požiadavky a regionálne a miestne charakteristiky.“

4 Článok 3 tejto smernice, ktorý upravuje vytvorenie sústavy Natura 2000, stanovuje:

„1. Vytvorí sa súvislá európska ekologická sústava osobitných chránených území [(ďalej len „OCHÚ“)] pod názvom Natura 2000. Táto sústava, pozostávajúca z lokalít, v ktorých sa vyskytujú typy prirodzených biotopov uvedených v prílohe I a prirodzené biotopy druhov uvedené v prílohe II, umožní udržanie typov prirodzených biotopov a biotopov druhov a v prípade potreby obnovenie priaznivého stavu ochrany v ich prirodzenom rozsahu.

Sústava Natura 2000 zahŕňa osobitné chránené územia klasifikované členskými štátmi podľa smernice [Rady] 79/409/EHS [z 2. apríla 1979 o ochrane voľne žijúceho vtáctva (Ú. v. ES L 103, s. 1; Mim. vyd. 15/001, s. 98)].

2. Každý členský štát prispieva k vytvoreniu Natura 2000 úmerne k zastúpeniu typov prirodzených biotopov a biotopov druhov v rámci svojho územia, uvedených v odseku 1. Na tento účel a berúc do úvahy ciele uvedené v odseku 1 označí každý členský štát v súlade s článkom 4 lokality ako [OCHÚ].

3. Členské štáty sa tam, kde to považujú za potrebné, usilujú o zlepšenie ekologickej koherencie sústavy Natura 2000 zachovávaním a v prípade potreby rozvíjaním tých krajinných prvkov, ktoré sú mimoriadne dôležité pre divokú faunu a flóru, ako je uvedené v článku 10.“

5 Článok 4 smernice 92/43 upravuje postupy vytvorenia zoznamu LEV takto:

„1. Na základe kritérií stanovených v prílohe III (etapa 1) a príslušných vedeckých informácií každý členský štát navrhne zoznam lokalít uvádzajúci, ktoré typy prirodzených biotopov v prílohe I a ktoré druhy v prílohe II, ktoré sú udomácnené na jeho území, sa v týchto lokalitách nachádzajú. ... V prípade potreby členské štáty navrhnu úpravu zoznamu z hľadiska výsledkov dohľadu uvedených v článku 11.

Tento zoznam sa predloží Komisii do troch rokov od oznámenia tejto smernice, spolu s informáciami o každej lokalite. ...

2. Na základe kritérií stanovených v prílohe III (etapa 2) a v rámci ktoréhokoľvek z piatich biogeografických regiónov uvedených v článku 1 písm. c) bode iii) a tiež celého územia uvedeného v článku 2 ods. 1 zriadi Komisia po dohode s každým členským štátom návrh zoznamu [LEV], navrhnutých členskými štátmi, uvádzajúci tie lokality, v ktorých sa vyskytuje jeden alebo viac typov prioritných prirodzených biotopov alebo prioritných druhov.

...

Zoznam lokalít vybraných ako [LEV], identifikujúci tie lokality, ktoré predstavujú jeden alebo viac typov prirodzeného miesta výskytu alebo prioritné druhy prijme Komisia v súlade s postupom stanoveným v článku 21.

3. Zoznam uvedený v odseku 2 sa vypracuje do šiestich rokov od oznámenia tejto smernice.

4. Po schválení [LEV] v súlade s postupom uvedeným v odseku 2 označí príslušný členský štát čo najskôr túto lokalitu ako [OCHÚ], najneskôr však do šiestich rokov, a vypracuje priority z hľadiska významu lokalít pre zachovanie v priaznivom stave ochrany alebo obnovenie do takéhoto stavu typov prirodzených biotopov uvedených v prílohe I alebo druhov uvedených v prílohe II a pre koherenciu sústavy Natura 2000 a z hľadiska rizika degradácie alebo deštrukcie, ktorým sú tieto lokality vystavené.

5. Len čo je lokalita zaradená do zoznamu podľa tretieho pododseku odseku 2, podlieha článku 6 ods. 2, ods. 3 a ods. 4.“

- 6 Článok 6 uvedenej smernice, ktorý sa uplatňuje na OCHÚ, v odsekoch 2 až 4 stanovuje:

„2. Členské štáty podniknú primerané kroky, aby sa na [OCHÚ] predišlo poškodeniu prirodzených biotopov a biotopov druhov, ako aj rušeniu druhov, pre ktoré boli územia označené za chránené, pokiaľ by takéto rušenie bolo [mohlo byť – *neoficiálny preklad*] podstatné vo vzťahu k cieľom tejto smernice.

3. Akýkoľvek plán alebo projekt, ktorý priamo nesúvisí so správou lokality alebo nie je potrebný pre ňu, ale môže pravdepodobne významne ovplyvniť túto lokalitu, či už samotne, alebo v spojení s inými plánmi alebo projektmi, podlieha primeranému odhadu jeho dosahov [posúdeniu jeho vplyvu – *neoficiálny preklad*] na danú lokalitu z hľadiska cieľov ochrany lokality. Na základe výsledkov zhodnotenia dosahov [posúdenia vplyvu – *neoficiálny preklad*] na lokalitu a podľa ustanovení odseku 4 príslušné vnútroštátne orgány súhlasia s plánom alebo projektom iba po presvedčení sa, že nepriaznivo neovplyvní integritu príslušnej lokality, a v prípade potreby po získaní stanoviska verejnosti.

4. Ak sa aj napriek negatívnemu odhadu dosahov [posúdeniu vplyvu – *neoficiálny preklad*] na lokalitu a pri neexistencii alternatívnych riešení plán alebo projekt musí realizovať z [naliehavých – *neoficiálny preklad*] dôvodov vyššieho verejného záujmu, vrátane záujmov sociálnej a ekonomickej povahy, členský štát prijme všetky kompenzačné opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, že celková koherencia sústavy Natura 2000 bude ochránená. O prijatých kompenzačných opatreniach informuje Komisiu.

...“

- 7 Článok 9 tej istej smernice stanovuje:

„Komisia, konajúc v súlade s postupom stanoveným v článku 21, pravidelne hodnotí prínos sústavy Natura 2000 k dosiahnutiu cieľov stanovených v článku 2 a 3. V tomto kontexte sa môže uvažovať o deklasifikácii [OCHÚ], ak na to oprávňuje prirodzený vývoj, zistený ako výsledok dohľadu podľa článku 11.“

- 8 Článok 11 smernice 92/43 stanovuje:

„Členské štáty vykonávajú dohľad nad stavom ochrany prirodzených biotopov a druhov uvedených v článku 2, s mimoriadnym ohľadom na prioritné typy prirodzených biotopov a prioritných druhov.“

Talianske právo

- 9 Článok 1 dekrétu prezidenta Talianskej republiky č. 357, ktorým sa preberá smernica 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (decreto del Presidente della Repubblica n. 357 – Regolamento recante attuazione della direttiva 92/43/EHS relativa alla conservazione degli habitat naturali e seminaturali, nonché della flora e della fauna selvatiche), z 8. septembra 1997 (riadna príloha ku GURI č. 248 z 23. októbra 1997) v znení, ktoré sa uplatňovalo na spor vo veci samej (ďalej len „DPR č. 357/97“), stanovuje pôsobnosť DPR č. 357/97 takto:

„1. Tento predpis upravuje postupy prijímania opatrení stanovených v smernici [92/43] o ochrane prirodzených a poloprirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín na účely zabezpečenia biologickej rôznorodosti prostredníctvom zachovania prirodzených biotopov uvedených v prílohe A, ako aj druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín uvedených v prílohách B, D a E tohto predpisu.

2. Cieľom postupov prijatých podľa tohto prepisu je zachovať prirodzené biotopy a druhy voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín európskeho významu v prirodzenom stave ochrany alebo ich do takéhoto stavu obnoviť.

3. Postupy prijaté podľa tohto prepisu berú do úvahy hospodárske, sociálne a kultúrne požiadavky a regionálne a miestne charakteristiky.

...“

10 Článok 3 DPR č. 357/97 znie takto:

„1. Regióny a autonómne provincie Trento a Bolzano zostavia zoznam lokalít, v ktorých sú udomácnené typy prirodzených biotopov v prílohe A a druhy v prílohe B a tento zoznam oznámia ministerstvu životného prostredia a ochrany územia, aby toto ministerstvo mohlo postúpiť Komisii... zoznam navrhovaných [LEV]... s cieľom vytvoriť súvislú európsku ekologickú sústavu [OCHÚ] nazvanú „Natura 2000“.

2. Ministerstvo životného prostredia a ochrany územia po dohode s každým dotknutým regiónom označí dekrétom lokality podľa odseku 1, teda [LEV], v maximálnej lehote šiestich rokov od vytvorenia zoznamu lokalít Komisiou.

...

4 a. Na účely zabezpečenia účinného prebratia smernice [92/43] a aktualizácie údajov, aj pokiaľ ide o prispôsobenie príloh stanovené v článku 19 smernice, regióny a autonómne provincie Trento a Bolzano na základe výsledkov dohľadu podľa článku 7 vykonávajú pravidelné hodnotenie spôsobilosti lokalít na dosiahnutie cieľov smernice. Na základe tohto hodnotenia môžu podať na ministerstvo životného prostredia a ochrany územia návrh na aktualizáciu zoznamu týchto lokalít, ich vymedzenia a obsahu informácií týkajúcich sa dotknutých lokalít. Ministerstvo životného prostredia a ochrany územia postúpi tento návrh na posúdenie podľa článku 9 smernice... Komisii.“

11 Článok 7 DPR č. 357/97, týkajúci sa postupov dohľadu, stanovuje:

„1. Ministerstvo životného prostredia a ochrany územia po porade s ministerstvom poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva a Národným inštitútom pre voľne žijúce živočíchy v rozsahu ich právomocí, ako aj so Stálou radou pre vzťahy medzi štátom, regiónmi a autonómnymi provinciami Trento a Bolzano prijme dekrétom usmernenia týkajúce sa dohľadu, lovu a výnimiek vzťahujúce sa na živočíšne a rastlinné druhy chránené podľa uvedeného nariadenia.

2. Na základe usmernení uvedených v predchádzajúcom odseku regióny a autonómne provincie Trento a Bolzano prijímajú opatrenia s cieľom zabezpečiť ochranu a dohľad nad stavom ochrany prirodzených biotopov a druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín európskeho významu, s mimoriadnym ohľadom na tie, ktoré sú považované za prioritné, a o týchto opatreniach informujú ministerstvá uvedené v odseku 1.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

12 Spoločnosť Cascina vlastní na území obce Somma Lombardo pozemok, ktorý je súčasťou oblasti s názvom „Brughiera del Dosso“, nachádzajúci sa v blízkosti letiska Miláno-Malpensa v Lombardsku. V roku 2002 bola táto oblasť začlenená do prírodného parku Valle del Ticino, ktorý bol zriadený zákonom regiónu Lombardsko.

13 Rozhodnutím Giunta regionale (regionálny výkonný orgán) regiónu Lombardsko z 8. augusta 2003 bola táto oblasť začlenená medzi lokality navrhované ako LEV podľa článku 3 DPR č. 357/97. Táto lokalita bola následne zaradená do zoznamu LEV na základe rozhodnutia Komisie 2004/798/ES zo 7. decembra

2004, ktorým sa podľa smernice Rady 92/43/EHS prijíma zoznam lokalít európskeho významu pre kontinentálny biogeografický región (Ú. v. EÚ L 382, s. 1). Lokalita Brughiera del Dosso bola tiež zahrnutá medzi LEV ministerským dekrétom z 25. marca 2005.

- 14 Medzičasom došlo k rozšíreniu využitia letiska v súlade s jeho rozvojom navrhovaným v pláne pre oblasť Malpensa, ktorý bol schválený zákonom regiónu Lombardsko z roku 1999. Podľa spoločnosti Cascina sa má na základe tohto plánu zmeniť využitie pozemkov nachádzajúcich sa na území obce Somma Lombardo na obchodné a priemyselné účely. Cascina tvrdí, že neustály nárast leteckej dopravy na tomto letisku spôsobil poškodzovanie životného prostredia v lokalite Brughiera del Dosso.
- 15 Keďže Cascina sa domnievala, že by mohla byť ohrozená ekologická kvalita lokality Brughiera del Dosso, požiadala v roku 2005 Consorzio Parco Lombardo Valle del Ticino ako správcu tejto lokality, aby prijal nevyhnutné opatrenia na zabránenie zhoršovaniu stavu životného prostredia uvedenej lokality.
- 16 Keďže táto žiadosť ostala bez odozvy, Cascina predložila v roku 2006 podľa článku 9 smernice 92/43 a článku 3 ods. 4a DPR č. 357/97 Ministero žiadosť, v ktorej ho vyzvala, aby pristúpilo k novému vymedzeniu alebo k deklasifikácii pozemku v jej vlastníctve a vyňalo ho z LEV, pretože údajne prestal spĺňať skutkové a právne predpoklady stanovené príslušnou právnou úpravou, a najmä podmienky stanovené v prílohe III tejto smernice, na základe ktorých mohol byť označený ako LEV. Cascina mala záujem na tomto novom vymedzení alebo deklasifikácii najmä z dôvodu, že vlastnícke právo k jej pozemku zahrnutému do lokality Brughiera del Dosso bolo dotknuté záväznou právnou úpravou upravujúcou LEV, ktorá sa vzťahuje na akúkoľvek úpravu pôdy. Táto požiadavka bráni zmene účelu využitia pozemkov, hoci takéto zmeny sú navrhované v územnom pláne pre oblasť Malpensa.
- 17 Ministero v rozhodnutí z 2. mája 2006 vyhlásilo, že v danej veci nie je príslušné, a vyzvalo spoločnosť Cascina, aby sa obrátila na región Lombardsko, pretože podľa článku 3 DPR č. 357/97 sú vo veci označovania lokalít a ich oznámenia ministerstvu príslušné regióny. Cascina následne podala návrh na región Lombardsko, ktorý ho rozhodnutím z 26. júla 2006 zamietol, pretože túto žiadosť „bude možné zohľadniť iba v prípade, že [Ministero] požiadala regióny, aby začali konanie podľa článku 3 ods. 4a [DPR č. 357/97]“.
- 18 Keďže správne orgány odmietli o jej žiadosti rozhodnúť, Cascina podala proti týmto dvom rozhodnutiam žalobu na Tribunale amministrativo regionale della Lombardia (Správny súd regiónu Lombardsko), v ktorej namietala nečinnosť ministerstva a regiónu Lombardsko. Touto žalobou sa tiež domáhala náhrady škody.
- 19 Tento súd rozsudkom z 15. decembra 2009 zamietol žalobu v celom rozsahu. Konštatoval v ňom, že článok 3 ods. 4a DPR č. 357/97 priznáva právomoc vo veci označovania a navrhovania LEV regiónom, takže v prejednávanej veci nemožno Ministero vytýkať nečinnosť. Okrem toho tento súd dospel k záveru, že rozhodnutie regiónu Lombardsko nepredstavuje odmietnutie konať a treba ho vykladať ako vyjadrenie úmyslu ponechať lokalitu Brughiera del Dosso na zozname LEV napriek jej znečisteniu, takže ani návrh na určenie nečinnosti tohto regiónu nemôže uspieť.
- 20 Spoločnosť Cascina podala proti uvedenému rozsudku odvolanie na Consiglio di Stato (Štátna rada). Spochybňuje najmä výklad článku 3 ods. 4a DPR č. 357/97 podaný v tomto rozsudku a tvrdí, že podľa tohto ustanovenia, vykladaného v spojení so smernicou 92/43, sa možno domnievať, že právomoc navrhovať zmenu zoznamu LEV nepatrí len regiónom, ale aj dotknutému štátu, v dôsledku čoho je odmietnutie Ministero rozhodnúť o žiadosti predloženej v roku 2006 protiprávne.
- 21 Consiglio di Stato, ktorá musí na účely rozhodnutia sporu rozhodnúť o dôvodnosti tejto argumentácie, si kladie otázku, či ustanovenia tejto smernice priznávajú dotknutému štátu, tak ako regiónom, právomoc navrhnúť zmenu klasifikácie LEV, ktorú môže uvedený štát v prípade potreby vykonať namiesto regiónov. Tento súd si tiež kladie otázku, či túto právomoc možno vykonať nielen z vlastnej

iniciatívy, ale aj na základe návrhu súkromného vlastníka pozemku, ktorý je súčasťou lokality zahrnutej do uvedeného zoznamu, a či členské štáty musia pristúpiť k novému vymedzeniu alebo deklasifikácii tejto lokality, keď zaznamenajú, že došlo k zhoršeniu stavu uvedenej lokality oproti pôvodnému stavu. Uvedený súd má tiež pochybnosti, pokiaľ ide o výklad ustanovení smernice, ktoré sú v tejto súvislosti relevantné.

22 Za týchto podmienok sa Consiglio di Stato rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

- „1. Bráni vnútroštátne ustanovenie (článok 3 ods. 4a DPR č. 357/97), ktoré stanovuje právomoc autonómnych regiónov a provincií *ex officio* navrhnúť zmenu klasifikácie LEV, ktoré však týmto správnym orgánom neukladá aj povinnosť konať na základe návrhu odôvodnene podaného súkromnými vlastníkami pozemkov v oblastiach zahrnutých do LEV, prinajmenšom v prípadoch, keď tvrdia, že došlo k zhoršeniu stavu životného prostredia oblasti, správne uplatneniu článkov 9 a [11] smernice [92/43]?
2. Bráni vnútroštátne ustanovenie (článok 3 ods. 4a DPR č. 357/97), ktoré stanovuje právomoc autonómnych regiónov a provincií po vykonaní pravidelného hodnotenia *ex officio* navrhnúť zmenu klasifikácie LEV, ktoré však presne nestanovuje, v akých intervaloch sa má toto hodnotenie vykonávať (napríklad každé dva alebo každé tri roky), a nestanovuje, aby pravidelné hodnotenie vykonávané autonómnyimi regiónmi a provinciami bolo oznamované formou všeobecného zverejnenia s cieľom umožniť zainteresovaným osobám, aby predložili pripomienky a návrhy, správne uplatneniu článkov 9 a [11] smernice [92/43]?
3. Bráni vnútroštátne ustanovenie (článok 3 ods. 4a DPR č. 357/97), ktoré upravuje právomoc autonómnych regiónov a provincií navrhnúť zmenu klasifikácie LEV bez toho, aby sa táto právomoc priznávala aj štátu aspoň v takom rozsahu, aby konal namiesto autonómnych regiónov a provincií v prípade ich nečinnosti, správne uplatneniu článkov 9 a [11] smernice [92/43]?
4. Bráni vnútroštátne ustanovenie (článok 3 ods. 4a DPR č. 357/97), ktoré stanovuje právomoc autonómnych regiónov a provincií *ex officio* navrhnúť zmenu klasifikácie LEV ako právomoc vykonávanú výlučne na základe diskrečnej právomoci a nie ako povinnosť, a to ani v prípade, keď dôjde k – formálne preukázanému – znečisteniu alebo zhoršeniu životného prostredia, správne uplatneniu článkov 9 a [11] smernice [92/43]?
5. Má sa konanie podľa článku 9 smernice [92/43] upravené vnútroštátnym zákonodarcom v článku 3 ods. 4a DPR č. 357/97 považovať za konanie, ktoré musí nevyhnutne viesť k prijatiu správneho aktu, alebo za konanie, ktorého výsledok závisí výlučne od rozhodnutia správneho orgánu, pretože „konanie, ktoré musí nevyhnutne viesť k prijatiu správneho aktu“, treba považovať za konanie, v rámci ktorého „musí minister životného prostredia a ochrany územia, ak sú splnené podmienky, predložiť návrh regiónu... Komisii“ bez ohľadu na to, či je toto konanie možné začať iba *ex officio*, alebo aj na základe návrhu jednotlivca?
6. ... Bráni právny poriadok [Únie], a najmä smernica [92/43], vnútroštátnej právnej úprave členského štátu, ktorá v prípade, že jednotlivec upozorní na zhoršenie stavu lokality, ukladá povinnosť začať konanie o deklasifikácii namiesto prijatia ďalších opatrení na monitorovanie a ochranu?
7. Bráni právny poriadok [Únie], a najmä smernica [92/43], vnútroštátnej právnej úprave členského štátu, ktorá ukladá začatie konania o deklasifikácii lokality zahrnutej do sústavy Natura 2000 na ochranu výlučne súkromných záujmov ekonomickej povahy?

8. Bráni právny poriadok [Únie], a najmä smernica [92/43], vnútroštátnej právnej úprave členského štátu, ktorá z dôvodu plánov infraštruktúry verejného, spoločenského a hospodárskeho záujmu, ktoré uznáva aj... Únia, ktoré by mohli viesť k poškodeniu prirodzených biotopov uznaných podľa smernice, stanovuje začatie konania o deklasifikácii lokality namiesto povinnosti prijať kompenzačné opatrenia na zabezpečenie ochrany celkovej koherencie sústavy Natura 2000?
9. Bráni právny poriadok [Únie], a najmä smernica [92/43], vnútroštátnej právnej úprave členského štátu v oblasti prirodzených biotopov, ktorá vyzdvihuje význam ekonomických záujmov individuálnych vlastníkov tým, že im umožňuje získať na vnútroštátnom súde vydanie rozhodnutia ukladajúceho povinnosť nového vymedzenia uvedenej lokality?
10. Bráni právny poriadok [Únie], a najmä smernica [92/43], vnútroštátnej právnej úprave členského štátu upravujúcej deklasifikáciu lokality z dôvodu zhoršenia stavu životného prostredia, ku ktorému nedošlo prirodzene, ale v dôsledku ľudskej činnosti?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej, štvrtej a piatej otázke

- 23 Svojou prvou, štvrtou a piatou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 4 ods. 1 a články 9 a 11 smernice 92/43 majú vykladať v tom zmysle, že príslušné orgány členského štátu sú povinné navrhnúť Komisii deklasifikáciu lokality zaradenej do zoznamu LEV na základe návrhu podaného vlastníkom pozemku zahrnutého do tejto lokality, ktorý tvrdí, že v tejto lokalite došlo k zhoršeniu stavu životného prostredia.
- 24 Pred preskúmaním, či smernica upravuje deklasifikáciu lokality zaradenej do zoznamu LEV, treba pripomenúť postup, ktorý uvedená smernica stanovuje na účely zaradenia lokality do tohto zoznamu. Podľa článku 4 ods. 1 a 2 tejto smernice o zaradení územia do zoznamu rozhoduje Komisia na návrh dotknutého členského štátu. V tejto súvislosti článok 4 ods. 1 smernice 92/43 spresňuje, že tieto členské štáty v prípade potreby navrhnu úpravu zoznamu z hľadiska výsledkov dohľadu nad stavom ochrany prirodzených biotopov a druhov podľa článku 11 tejto smernice. Článok 4 ods. 4 uvedenej smernice ukladá členským štátom povinnosť označiť všetky lokality zaradené do zoznamu LEV ako OCHÚ.
- 25 Hoci platí, že žiadne ustanovenie tejto smernice výslovne nestanovuje deklasifikáciu lokality zaradenej do zoznamu LEV, treba uviesť, že článok 9 smernice 92/43 umožňuje Komisii uvažovať o deklasifikácii OCHÚ, ak na to oprávňuje prirodzený vývoj, zistený ako výsledok dohľadu, ktorý členské štáty vykonávajú podľa článku 11 tejto smernice. Takáto deklasifikácia nevyhnutne zahŕňa deklasifikáciu LEV, lebo podľa článku 4 ods. 4 uvedenej smernice musia členské štáty všetky LEV označiť ako OCHÚ.
- 26 Z toho vyplýva, že úprava zoznamu LEV, ktorú členské štáty navrhnu Komisii podľa článku 4 ods. 1 tej istej smernice, môže zahŕňať deklasifikáciu lokality zaradenej do zoznamu LEV, ktorú treba, pokiaľ neexistujú osobitné ustanovenia, vykonať podľa rovnakého postupu ako zaradenie lokality do uvedeného zoznamu.
- 27 V tejto súvislosti treba uviesť, že z ustanovení upravujúcich postup, ktorým sa stanovujú územia, ktoré môžu byť uvedené ako OCHÚ, síce vyplýva, že pri návrhoch lokalít podľa článku 4 ods. 1 disponujú členské štáty istou mierou voľnej úvahy, ale nemaní to nič na tom, že musia rešpektovať kritériá stanovené v tejto smernici (pozri najmä rozsudok Komisia/Írsko, C-67/99, EU:C:2001:432, bod 33). Z toho vyplýva, že keď výsledky dohľadu, ktorý členské štáty zabezpečujú podľa článku 11 uvedenej

smernice, vedú k záveru, že tieto kritériá už nezvratne nemôžu byť dodržané, uvedené členské štáty musia podľa článku 4 ods. 1 tejto smernice nevyhnutne predložiť návrh úpravy zoznamu LEV s cieľom zabezpečiť, že tento zoznam bude opäť v súlade s uvedenými kritériami.

- 28 Keď lokalita zaradená do zoznamu LEV nie je viac spôsobilá prispievať k plneniu cieľov smernice 92/43 a v dôsledku toho už nie je dôvodné, aby táto lokalita naďalej podliehala požiadavkám tejto smernice, dotknutý členský štát musí navrhnúť Komisii deklasifikáciu uvedenej lokality. Ak členský štát takúto deklasifikáciu nenavrhuje, bude zbytočne pokračovať vo vynakladaní zdrojov na správu takejto lokality, ktoré sa môžu ukázať ako zbytočné na ochranu prirodzených biotopov a druhov. Okrem toho zachovanie lokalít, ktoré definitívne viac neprispievajú k plneniu uvedených cieľov v sústave Natura 2000, nie je v súlade s požiadavkami na kvalitu tejto sústavy.
- 29 Členské štáty majú povinnosť navrhnúť Komisii deklasifikáciu lokality zaradenej do zoznamu LEV, ktorá sa stala nezvratne nevhodnou plniť ciele smernice 92/43, tým skôr, ak je súčasťou tejto lokality pozemok patriaci vlastníkovi, ktorého vlastnícke právo je z dôvodu tohto zaradenia obmedzené, hoci už nie je odôvodnené, aby sa na uvedenú lokalitu uplatňovali požiadavky tejto smernice. Ako uviedla generálna advokátka v bode 39 svojich návrhov, pokiaľ podmienky v dotknutej lokalite spĺňajú požiadavky, ktoré umožnili jej zaradenie, obmedzenia vlastníckeho práva sú spravidla odôvodnené cieľom ochrany životného prostredia stanoveným uvedenou smernicou (pozri v tomto zmysle rozsudok Križan a i., C-416/10, EU:C:2013:8, body 113 až 115). Pokiaľ však tieto podmienky úplne zanikli, ďalšie obmedzenie využívania tejto lokality by mohlo predstavovať porušenie tohto vlastníckeho práva.
- 30 Je však potrebné spresniť, že tvrdenie, že došlo k zhoršeniu životného prostredia v LEV, uvedené vlastníkom pozemku, ktorý sa nachádza v tejto lokalite, samo osebe nevedie k úprave zoznamu LEV. Je nevyhnutné, aby toto zhoršenie spôsobilo, že uvedená lokalita sa stala nezvratne nevhodnou zabezpečovať ochranu prirodzených biotopov, ako aj voľne žijúcich živočíchov a rastlín alebo vytvorenie sústavy Natura 2000, takže táto lokalita už nemôže prispievať k plneniu cieľov uvedenej smernice stanovených v jej článkoch 2 a 3. Ako vyplýva z článku 4 ods. 1 a 2 tej istej smernice, práve požiadavky na ochranu a vytvorenie tejto sústavy viedli k zaradeniu danej lokality do tohto zoznamu.
- 31 Každé zhoršenie lokality zaradenej do zoznamu LEV teda neodôvodňuje jej deklasifikáciu.
- 32 V tejto súvislosti treba uviesť, že článok 6 ods. 2 smernice 92/43, na ktorý odkazuje článok 4 ods. 5 tejto smernice, ukladá členským štátom povinnosť chrániť LEV tým, že podniknú primerané kroky, aby sa predišlo poškodeniu prirodzených biotopov a druhov, ktoré sú na nich udomácnené. Nesplnenie si povinnosti členským štátom chrániť určenú lokalitu však nevyhnutne neodôvodňuje jej deklasifikáciu (pozri analogicky rozsudok Komisia/Írsko, C-418/04, EU:C:2007:780, body 83 až 86). Naopak, tento štát musí prijať opatrenia potrebné na ochranu uvedenej lokality.
- 33 Treba tiež uviesť, že lokalita zaradená do zoznamu LEV môže byť legálne významne ovplyvnená plánom alebo projektom, ktorý nie je v súlade s cieľmi ochrany stanovenými smernicou 92/43, len ak sú dodržané pravidlá stanovené v článku 6 ods. 3 a 4 tejto smernice, na ktoré odkazuje aj článok 4 ods. 5 uvedenej smernice, ktoré vyžadujú primerané posúdenie vplyvu na životné prostredie, a pokiaľ je to potrebné, prijatie všetkých kompenzačných opatrení potrebných na jej ochranu.
- 34 Okrem toho Súdny dvor v súvislosti o plánoch alebo projektoch, na ktoré sa pri ich prijímaní nevzťahuje článok 6 ods. 3 a 4 smernice 92/43, rozhodol, že nie je vylúčené, že v konaní podľa vnútroštátneho práva o posudzovaní vplyvu plánu alebo projektu, ktorý môže významne ovplyvniť ciele ochrany lokality, na životné prostredie sa členský štát rovnako ako pri výnimočnom postupe upravenom v článku 6 ods. 4 tejto smernice odvolá na dôvod verejného záujmu, a ak sú v podstate splnené podmienky uvedené v tomto ustanovení, môže povoliť činnosť, ktorá už následne nebude zakázaná podľa odseku 2 tohto článku. Aby však bolo možné overiť, či sú splnené podmienky stanovené

v článku 6 ods. 4 smernice 92/43, vplyv plánu alebo projektu musí byť predtým preskúmaný podľa článku 6 ods. 3 tejto smernice (pozri rozsudok Komisia/Španielsko, C-404/09, EU:C:2011:768, body 156 a 157).

- 35 Z toho vyplýva, že príslušné vnútroštátne orgány sú povinné navrhnúť deklasifikáciu lokality, len ak sa aj napriek dodržaniu týchto povinností táto lokalita stala nezvratne nevhodnou plniť ciele smernice 92/43, takže jej označenie za LEV už nie je odôvodnené.
- 36 Vzhľadom na uvedené úvahy treba na prvú, štvrtú a piatu otázku odpovedať, že článok 4 ods. 1 a články 9 a 11 smernice 92/43 treba vykladať v tom zmysle, že príslušné vnútroštátne orgány sú povinné navrhnúť Komisii deklasifikáciu lokality zaradenej do zoznamu LEV na základe návrhu podaného vlastníkom pozemku zahrnutého do tejto lokality, ktorý tvrdí, že v nej došlo k zhoršeniu stavu životného prostredia, ak je tento návrh založený na skutočnosti, že napriek dodržaniu ustanovení článku 6 ods. 2 až 4 tejto smernice uvedená lokalita už definitívne nemôže prispievať k ochrane prirodzených biotopov, ako aj voľne žijúcich živočíchov a rastlín alebo k vytvoreniu sústavy Natura 2000.

O druhej otázke

- 37 Vzhľadom na odpoveď na prvú, štvrtú a piatu otázku už netreba odpovedať na druhú otázku, lebo odpoveď na ňu už nie je nevyhnutná na rozhodnutie sporu vo veci samej.

O tretej otázke

- 38 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 4 ods. 1 a články 9 a 11 smernice 92/43 majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá priznáva právomoc navrhnúť zmenu klasifikácie LEV len územným samosprávnym celkom a nepriznáva ju aj štátu aspoň v takom rozsahu, aby konal namiesto týchto samosprávnych celkov v prípade ich nečinnosti.
- 39 V tejto súvislosti treba uviesť, že táto smernica členským štátom ukladá povinnosti bez toho, aby akýmkoľvek spôsobom rozdeľovala právomoci súvisiace s vykonaním týchto povinností vo vnútroštátnom práve. Uvedená smernica teda nespresňuje spôsoby udelenia právomoci navrhnúť úpravu zoznamu LEV vo vnútroštátnom práve.
- 40 Keďže neexistuje takéto spresnenie, treba postupovať podľa pravidla stanoveného v článku 288 treťom odseku ZFEÚ, podľa ktorého je smernica záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom voľba foriem a metód sa ponecháva vnútroštátnym orgánom. Určenie príslušných vnútroštátnych orgánov poverených splnením povinností stanovených smernicou 92/43 patrí do tejto právomoci.
- 41 V tejto súvislosti právo Únie len vyžaduje, aby prebratie smernice 92/43 do vnútroštátneho práva, a to vrátane tohto určenia, efektívne zabezpečovalo plné uplatnenie tejto smernice dostatočne jasným a presným spôsobom (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok Komisia/Rakúsko, C-507/04, EU:C:2007:427, bod 89).
- 42 Hoci je pravda, že každý členský štát môže slobodne rozdeliť právomoci na vnútornej úrovni a prebrať smernicu prostredníctvom opatrení prijatých regionálnymi alebo miestnymi orgánmi, táto možnosť ho nezaväzuje povinnosti zaistiť úplné vykonanie povinností vyplývajúcich z tejto smernice.
- 43 V dôsledku toho právo Únie nevyžaduje, aby bola právomoc priznaná územným samosprávnym celkom na splnenie si povinností stanovených uvedenou smernicou doplnená subsidiárnou právomocou štátu. Okrem toho povinnosti, ktoré podľa tejto smernice prináležia členskému štátu, najmä povinnosť

navrhnuť úpravu zoznamu LEV, neznamená, pokiaľ ide o vnútroštátne rozdelenie právomocí, že členský štát musí konať namiesto územných samosprávnych celkov v prípade ich nečinnosti. Právo Únie však vyžaduje, aby všetky opatrenia prijaté podľa pravidiel vnútroštátneho právneho poriadku boli dostatočne účinné na správne uplatnenie povinností vyplývajúcich zo smernice 92/43 (pozri v tomto zmysle rozsudok Nemecko/Komisia, C-8/88, EU:C:1990:241, bod 13).

- 44 Vzhľadom na uvedené úvahy treba na tretiu otázku odpovedať, že článok 4 ods. 1 a články 9 a 11 smernice 92/43 treba vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá právomoc navrhnuť zmenu klasifikácie LEV priznáva len územným samosprávnym celkom a nepriznáva ju prinajmenšom subsidiárne aj štátu v prípade ich nečinnosti, pokiaľ je týmto priznaním právomocí zaručené správne uplatnenie povinností stanovených uvedenou smernicou.

O šiestej až desiatej otázke

- 45 Je potrebné pripomenúť, že v rámci konania zavedeného článkom 267 ZFEÚ prislúcha výlučne vnútroštátnemu súdu, ktorý vec prejednáva a ktorý musí prevziať zodpovednosť za rozhodnutie sporu, aby s prihliadnutím na osobitosti konkrétneho prípadu posúdil potrebu prejudiciálneho rozhodnutia na vydanie svojho rozhodnutia, ako aj relevantnosť otázok položených Súdnemu dvoru. Preto pokiaľ sa predložené otázky týkajú výkladu práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť (pozri najmä rozsudok Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 39 a citovanú judikatúru).
- 46 Domnienka relevantnosti, ktorá sa spája s prejudiciálnymi otázkami položenými vnútroštátnymi súdmi, môže byť vyvrátená len vo výnimočných prípadoch, keď je zjavné, že požadovaný výklad ustanovení práva Únie uvedených v týchto otázkach nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém, alebo tiež ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené.
- 47 V prejednávanej veci, ako uznáva aj vnútroštátny súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania, platí, že šiesta až desiatu otázka, ktoré predložil región Lombardsko, sú hypotetické. Podľa skutočností predložených týmto súdom tieto otázky odkazujú na vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá už v súčasnosti nie je súčasťou talianskeho právneho poriadku.
- 48 V dôsledku toho treba šiestu až desiatu otázku vyhlásiť za neprípustnú.

O trovách

- 49 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

1. Článok 4 ods. 1 a články 9 a 11 smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín, zmenenej a doplnenej Aktom o podmienkach pristúpenia Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia, treba vykladať v tom zmysle, že príslušné vnútroštátne orgány sú povinné navrhnuť Európskej komisii deklasifikáciu lokality zaradenej do zoznamu LEV na základe návrhu podaného vlastníkom pozemku zahrnutého do tejto lokality, ktorý tvrdí, že

v nej došlo k zhoršeniu stavu životného prostredia, ak je tento návrh založený na skutočnosti, že aj napriek dodržaniu ustanovení článku 6 ods. 2 až 4 tejto smernice v znení zmien a doplnení uvedená lokalita už definitívne nemôže prispievať k ochrane prirodzených biotopov, ako aj voľne žijúcich živočíchov a rastlín alebo k vytvoreniu sústavy Natura 2000.

2. Článok 4 ods. 1 a články 9 a 11 smernice 92/43, zmenenej a doplnenej Aktom o podmienkach pristúpenia Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia, treba vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá právomoc navrhnúť zmenu klasifikácie LEV priznáva len územným samosprávnym celkom a nepriznáva ju prinajmenšom subsidiárne aj štátu v prípade ich nečinnosti, pokiaľ je týmto priznaním právomocí zaručené správne uplatnenie povinností stanovených uvedenou smernicou.

Podpisy